

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล Factors Affecting the Image of Nursing Profession of Student Nurses

พูลสุข หิงคานนท์ (Poonsuk Hingkanont)*
อนุสรณ์ แน่นอุดร (Anusorn Nanudorn)**

Received: January 2, 2023

Revised: January 25, 2023

Accepted: February 17, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 270 คน โดยใช้ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล และ 2) ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.95 (ส่วนที่ 1=0.98 และส่วนที่ 2=0.93) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, 4.72, 4.65, 4.73 S.D. = .03, .03, .04, .04) 2) การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปีไม่แตกต่างกัน (F = .124 α = .94) 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลคือ ปัจจัยด้านบุคคลที่ตนเชื่อถือ ปัจจัยด้านประสบการณ์และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยร่วมกันพยากรณ์ การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลได้ร้อยละ 93.7

*Corresponding author: Poonsuk Hingkanont ; E-mail: poonsuk2494@hotmail.com

*รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Associate Professor, Faculty of Nursing, Rajamangala University of Technology Thanyaburi)

**อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (Instructor, Faculty of Nursing, Rajamangala University of Technology Thanyaburi)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลนั้น มีอิทธิพลจากบุคคลที่ตนเชื่อถือ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษาพยาบาล จึงควรกระตุ้นให้ผู้บริหาร อาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของบุคคลในวิชาชีพพยาบาลที่ดี รวมทั้งส่งเสริมประสบการณ์และการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การรับรู้ ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The purposes of this descriptive research were to study and compare the perception of the professional image of student nurses, and factors that have an impact on the perception of the nursing profession of student nurses from the Faculty of Nursing, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The study sample consists of 270 student nurses, year 1-4 of the 2022 academic year, from the Faculty of Nursing Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Stratified Random Sampling was used in this study. The research tools composed of two sections of questionnaire: 1) factors related to the perception of the image of nursing profession of student nurses, and 2) the professional image of nursing profession of the student nurses. The questionnaire was tested for reliability and validity. The reliability of total questionnaires was 0.95 (section one was 0.98 and section two was 0.93) The statistical devices used for data analysis were descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation), One Way ANOVA, and Stepwise Multiple regression.

Findings were as follows: 1) the perceived image of nursing professional of student nurses from Year 1-4 were at high level ($\bar{X} = 4.70, 4.72, 4.65, 4.73$ S.D. = .03, .03, .04, .04), 2). The perceived image of nursing professional from students nurse Year 1-4 were not statistically different ($F = .124$ $\alpha = .94$), and 3) The factors that affect the perceived image of nursing professional of students nurse Year 1-4 were reference groups, experience, and environment together were affected the perceived image of nursing profession of student nurses at the Faculty of Nursing Rajamangala University of Technology Thanyaburi at 93.7 %

The result shows that the perception of the image of nursing professional of student nurses can be influenced by reference groups, experience, and environment. The institute of Nursing Education should encourage administrator, instructor, and related person who involves in the nursing program to perform a good professional nurse model for the students including promoting experience and setting environment to support image of nursing professional for student nurses continually.

Key word: Perception, Professional image, Student nurses

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่สำคัญต่อการให้บริการด้านสุขภาพกับประชาชน ทั้งที่มีสุขภาพดีและเจ็บป่วย การพยาบาลเป็นศาสตร์ที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพ ไม่ใช่อาชีพทั่วไป ทั้งนี้โดยมีองค์ความรู้เฉพาะสาขา มีบริการที่จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้บริการเพื่อสวัสดิภาพของเพื่อนมนุษย์และสังคม การให้บริการวิชาชีพจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางสติปัญญา ความมีเหตุผลและความรับผิดชอบของบุคคลที่ให้บริการ มีการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้ปฏิบัติในวิชาชีพในสถาบันการศึกษาพยาบาลในระดับอุดมศึกษา อีกทั้งมีนโยบายและกิจกรรมของวิชาชีพที่จะต้องกำหนดและควบคุมโดยบุคคลในวิชาชีพ และมีจรรยาบรรณที่ยึดมั่นในการบริการวิชาชีพมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว (Hingkanont, 2021) ทั้งนี้การพยาบาลมีวิวัฒนาการมายาวนาน และเริ่มมีการพยาบาลที่เป็นระบบ มีการจัดการศึกษาที่ชัดเจนมากกว่า 200 ปี โดยมีส. ฟลอเรนซ์ นิงดิงเกล ที่ถือเป็นพยาบาลคนแรกของโลก ในส่วนการพัฒนาการพยาบาลในประเทศไทย ที่เริ่มอย่างเป็นระบบในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างโรงพยาบาลศิริราชและสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชชนนี ทรงตั้งโรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และหญิงพยาบาล จากนั้นมีการพัฒนาการของวิชาชีพพยาบาลเรื่อยมา จนในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก (Hingkanont, 2021)

การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในระดับปริญญาตรี มีสถาบันการศึกษาพยาบาลที่จัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 86 แห่ง ซึ่งในสถาบันแต่ละแห่งมีการผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมตามแผนการผลิตพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย แต่การผลิตพยาบาลที่ผ่านมายังไม่สามารถทำให้มีพยาบาลวิชาชีพเพียงพอต่อความต้องการของสถานบริการสุขภาพที่มีความขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพอยู่ ซึ่ง การแก้ปัญหาการลาออกของพยาบาลวิชาชีพอย่างยั่งยืนในระยะยาว ต้องมีการปรับปรุงนโยบายการจ้างงานที่จะสามารถดึงดูด และธำรงรักษาพยาบาลวิชาชีพไว้ได้และต้องส่งเสริมให้พยาบาลทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ (Sawaengdee, 2017) นอกจากนี้ความขาดแคลน

พยาบาลวิชาชีพยังเนื่องมาจาก อัตราการเกษียณอายุก่อนกำหนดของพยาบาลวิชาชีพจำนวนมากเนื่องจากขาดความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพ ขาดแรงจูงใจที่เอื้อต่อการคงอยู่ในวิชาชีพการพยาบาล ภาระงานมากเหนื่อยล้า และสวัสดิการไม่จูงใจอย่างที่เหมาะสม (Jaikong, Thummapreecha, Siriprasertchok, & Pimonlinda, 2020) นอกจากนี้ภาพลักษณ์ของพยาบาลในสังคมที่ปรากฏส่งผลต่อความศรัทธา ความเชื่อถือพยาบาล ค่านิยมของสุขภาพในครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่กระทบต่อจำนวนพยาบาลวิชาชีพ การสรรหาพยาบาล การคงอยู่ของพยาบาล และการตัดสินใจในการเลือกเรียนพยาบาลของนักศึกษาและความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาพยาบาล (Cirik, Gilil, & Aksoy, 2022, Grinberg & Sela, 2022)

ภาพลักษณ์ หรือ จินตภาพ หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น เป็นภาพที่เกิดในใจจากความคิด ความเชื่อจากการรับรู้ทั้งในอดีตและปัจจุบันเกี่ยวกับคุณลักษณะและกิจกรรมที่ปฏิบัติของบุคคล หรือสิ่งของใด ๆ ภาพลักษณ์ในเชิงบวกจะเป็นการรับรู้ในคุณภาพ คุณลักษณะจากประสบการณ์ รับรู้ได้ในสมรรถนะที่ตนมีอยู่หรือคุณลักษณะที่ตนรับรู้ว่าเป็นดีและเหมาะสม (Strasen, 1992) ทั้งนี้กระบวนการเกิดภาพลักษณ์นั้น โดยทั่วไปเกิดได้จากการที่บุคคลมีการรับรู้ (Perception) จากการตีความหมายของสิ่งที่เร้าที่ผ่านประสาทสัมผัส (Sensory organ) ทั้ง 5 ได้แก่ หู ตา ปาก จมูก และผิวหนัง แล้วตีความหมายสิ่งที่ได้รับนั้น โดยอาศัยสิ่งที่เร้าที่ได้รับเป็นปัจจุบันประกอบกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ประสบการณ์ส่วนตัวในอดีตที่เก็บไว้ในความทรงจำเดียวกัน มาตีความหมายสิ่งที่ได้สัมผัสนั้นแล้วสร้างภาพในสมอง บุคคลมีการรับรู้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของบุคคล ประสบการณ์ สถานการณ์ และอิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งสตราเซน (Strasen, 1992) ได้เสนอแนวคิดภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลนั้น มีปัจจัย 4 ด้านคือ ประสบการณ์ (Experience) บุคคลที่ตนเชื่อถือ (Reference group) กรรมพันธุ์ (Heredity) ซึ่ง จะหมายถึงเพศหญิง เพศชาย ที่เป็นส่วนประกอบของ

บุคคลแต่ละคนและสิ่งแวดล้อม (Environment) ดังนั้นการ
สร้างภาพลักษณ์ จึงไม่ได้เกิดขึ้นที่บุคคลเองเพียงอย่าง
เดียว แต่มีองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นปัจจัยส่งเสริมด้วย ซึ่ง
การที่จะประเมินว่าบุคคลได้มีการรับรู้ภาพลักษณ์ในวิชาชีพ
อย่างไร สตราเซน (Strasen, 1992) ได้เสนอการประเมิน
ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพนั้นประเมินตามคุณลักษณะ
8 ประการ คือ ระดับการศึกษา พื้นฐานการศึกษา การปฏิบัติ
เชิงวิชาชีพ รูปร่างและลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏ การ
ได้รับค่าตอบแทน การสนับสนุนทางวิชาชีพ การติดต่อ
สื่อสารเชิงวิชาชีพและการควบคุมตนเอง

ดังนั้นการที่จะทำให้พยาบาลวิชาชีพ ได้รับรู้ภาพ
ลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลที่เหมาะสมเพื่อให้ตระหนักถึง
การไม่ประพฤดิหรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อัน
จะเป็นการสร้างความปลอดภัยมาสู่วงการวิชาชีพพยาบาล
โดยส่วนรวม จากความรู้เท่าไม่ถึงการ ท่ามกลางการเข้า
ถึงสื่อที่จะแพร่กระจายพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สู่สังคม
ได้รวดเร็ว ทั้งนี้การตัดสินใจที่จะเป็นพยาบาลและยังคง
ปฏิบัติงานการพยาบาลนั้นมีส่วนสัมพันธ์กับภาพลักษณ์
เชิงวิชาชีพพยาบาล ทั้งจากตัวพยาบาลและจากความคาด
หวังของสาธารณชน (Grinberg & Sela, 2022) จำเป็นต้อง
ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้นักศึกษา เข้าใจใน
ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล และส่งเสริม พัฒนาตั้งแต่ใน
ช่วงของการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ เพื่อเตรียม
ตัวให้นักศึกษาที่จะก้าวไปสู่พยาบาลวิชาชีพ มีความมั่นคง
และมีความคิดที่จะปฏิบัติงานให้ได้ตามภาพลักษณ์ที่ดีงาม
เพราะการเรียนรู้และการได้รับการพัฒนาเจตคติของบุคคล
แต่ละบุคคลจะสามารถเปลี่ยนการรับรู้ กระบวนการคิด
จากสิ่งที่ตนเคยได้รับมาก่อนได้ตามบริบทที่ได้รับการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Bastable, 2023) ซึ่งโฟรมเมอร์
(Fromer cite in Sivilai, 2013) ตั้งข้อสังเกตว่านักศึกษา
เมื่อเริ่มเข้ามาสู่วิชาชีพจะสำนึกที่เต็มเปี่ยมไปด้วยจิตใจที่
เสียสละตระหนักศักดิ์ศรีของคุณค่ามนุษย์ ครั้นเมื่อสำเร็จ
ปฏิบัติหน้าที่แล้วภาพลักษณ์ที่ปรากฏจะเปลี่ยนไป ประกอบ
กับการศึกษาภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพจากกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ
ของนิรากรและคณะ (Ndirangu, Sarki, Mbekenga, &
Edwards, 2021) พบว่าภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพที่ดีนั้นมี

อิทธิพลจากผู้กำหนดนโยบายและผู้สอนของวิชาชีพ
พยาบาล ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอน จึงสนใจที่จะศึกษา
ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาทุกชั้นปี และ
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล
ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี เพื่อให้มีข้อมูลเชิงประจักษ์
ในการพัฒนาให้นักศึกษาเกิดภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล
ที่ดีต่อวิชาชีพในขณะที่ศึกษาและสามารถปรับตัวได้เมื่อ
ไปปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล และยังคงมีภาพลักษณ์
เชิงวิชาชีพพยาบาลที่ดี เพื่อให้สามารถอยู่ในวิชาชีพและ
พัฒนาวิชาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล
ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี ของคณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ภาพลักษณ์เชิง
วิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี ของคณะ
พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์
เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ของคณะพยาบาล
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สมมติฐาน

1. การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษา
พยาบาลแต่ละชั้นปี ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แตกต่างกัน
2. ปัจจัย เพศ ประสบการณ์ส่วนบุคคล บุคคลที่ตน
เชื่อถือและ สิ่งแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์
เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม ของ
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดของสตราเซน
(Strasen, 1992) กล่าวถึงการรับรู้ภาพลักษณ์ ว่าเป็นสิ่งที่
เกิดขึ้นจากเอกลักษณ์เฉพาะของบุคคลที่ถูกพัฒนาผ่าน

ความคิด ประสพการณ์ สิ่งแวดล้อมและบุคคลที่ตนเชื่อถือและภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลนั้นเป็นภาพลักษณ์จากการประเมินการรับรู้ตามคุณลักษณะ 8 ประการ คือ ระดับการศึกษา พื้นฐานการศึกษา การปฏิบัติเชิงวิชาชีพ รูปร่างและลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏ การได้รับคำตอบแทน การสนับสนุนทางวิชาชีพ การติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพและการควบคุมตนเอง ทั้งนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลนั้น สตราเซน (Strasen, 1992) ได้เสนอว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์นั้นมีปัจจัยคือ กรรมพันธุ์ ซึ่งหมายถึงเพศ ประสพการณ์ บุคคลที่ตนเชื่อถือ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้การรับรู้ภาพลักษณ์ของบุคคลแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ประชากรที่ศึกษาคือนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทุกชั้นปี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 321 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีทุกชั้นปีที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ โปรแกรม G*power กำหนดขนาดอิทธิพลที่ .08 ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ .05 และค่าอำนาจทดสอบ (Power) ที่ .095 ได้กลุ่มตัวอย่าง 270 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามชั้นปีการศึกษาและสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับสลากเลขประจำตัวนักศึกษา เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด โดยคำนวณขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละชั้นดังนี้

$$\text{สูตร กลุ่มตัวอย่าง ของแต่ละชั้นปี} = \frac{(n \times Ni)}{N}$$

เมื่อ	Ni	แทน	ประชากรแต่ละชั้นปี
	n	แทน	ขนาดตัวอย่างของงานวิจัย
	N	แทน	ขนาดประชากร

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นปีที่ 1	94	79
ชั้นปีที่ 2	77	65
ชั้นปีที่ 3	80	67
ชั้นปีที่ 4	70	59
รวม	321	270

ระยะเวลาในการศึกษาเดือนสิงหาคม 2565-ธันวาคม 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของสตราเซน (Strasen, 1992) โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล ประกอบด้วย เพศ เป็นแบบสอบถามให้เติมข้อความ ส่วนแบบสอบถาม ประสิทธิภาพบุคคลตนเชื่อถือ สิ่งแวดล้อม เป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 =มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยแบบสอบถามภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี จำนวน 51 ข้อ ประกอบไปด้วย ด้านระดับการศึกษาจำนวน 1 ข้อ พื้นฐานการศึกษา จำนวน 8 ข้อ การปฏิบัติเชิงวิชาชีพ จำนวน 8 ข้อ การได้รับค่าตอบแทนจำนวน 7 ข้อ การสนับสนุนเชิงวิชาชีพ จำนวน 7 ข้อ ुरปร่างและคุณลักษณะบุคคลที่ปรากฏจำนวน 7 ข้อ การติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพ จำนวน 6 ข้อ การควบคุมตนเองจำนวน 6 ข้อ ลักษณะข้อคำถามในส่วนนี้เป็นคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 =มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด

โดยมีการแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 คะแนน หมายถึง ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 คะแนน หมายถึง ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 คะแนน หมายถึง ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 คะแนน หมายถึง ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 คะแนน หมายถึง ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพ พยาบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คืออาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี จำนวน 2 ท่าน ผู้บริหารการศึกษายาบาล จำนวน 1 ท่าน โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) ซึ่งพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาในรายช้อมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.8-1.0

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดสอบใช้กับนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ชั้นปีละ 7-8 คน โดยดำเนินการในเดือน พฤษภาคม 2565 ซึ่งเป็นช่วงการปิดภาคเรียนและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มเลขประจำตัวในแต่ละชั้นไว้แล้วตามการวางแผนการเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ หาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามในส่วนที่ 1 มีค่าความเที่ยงที่ 0.98แบบสอบถามในส่วนที่ 2 มีค่าความเที่ยง 0.93 และค่าความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถาม โดยดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ เพื่อการเก็บข้อมูลนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยประสานและมอบแบบสอบถามให้ผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นผู้รับผิดชอบงานวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ให้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากเลขประจำตัวของนักศึกษา ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นปี ทั้งนี้การดำเนินการแจกแบบสอบถามหลังเลิกเรียนในรายวิชาของแต่ละชั้นปี และเมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผืนแบบสอบถามส่งในกล่องที่จัดเตรียมไว้ โดยไม่เร่งรัดการตอบ จากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ช่วยนักวิจัย มาดำเนิน

การวิเคราะห์ต่อไป ทั้งนี้ก่อนการแจกแบบสอบถามจะมีการแจกแบบฟอร์มการยินยอมในการตอบแบบสอบถามและรายละเอียดของเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับคืน เป็นแบบสอบถามที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมทุกคน การดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่าง วันที่ 1 -30 เดือนกันยายน 2565 ได้แบบสอบถามกลับคืน 270 ฉบับ ร้อยละ 100

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี เลขที่ Exp51/65 ลงวันที่ 12 กันยายน 2565 ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจะได้รับแบบฟอร์มการยินยอมในการตอบแบบสอบถามและรายละเอียดของเอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย หากกลุ่มตัวอย่างไม่ประสงค์จะตอบแบบสอบถามจะไม่รับแบบสอบถามไปตอบ ทั้งนี้ก่อนการเก็บข้อมูลผู้ช่วยวิจัยได้ชี้แจงข้อมูลรายละเอียดให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบและตอบข้อสงสัยก่อนเริ่มเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยและการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปีและรวมทุกชั้นปี โดยวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม ทุกชั้น

ปี โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษา โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 95.9 เพศชาย ร้อยละ 4.10 โดยมีอายุเฉลี่ย 20.13 ปี และมีอายุอยู่ในช่วง 20.22 ปีมากที่สุดร้อยละ 53.6

2. การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่1 ชั้นปีที่2 ชั้นปีที่3 และชั้นปีที่4 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, 4.72, 4.65 และ 4.73 S.D. = .03, .03, .04 และ .04 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาชั้นปีที่4 มีการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาพยาบาลในชั้นปีอื่น เมื่อพิจารณาการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลในรายด้านของนักศึกษา โดยรวมทุกชั้นปี พบว่าการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านคือ ด้านระดับการศึกษา ด้านพื้นฐานการศึกษา ด้านการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ ด้านรูปร่างและลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏ ด้านการสนับสนุนทางวิชาชีพ ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพ ด้านการควบคุมด้วยตนเอง ($\bar{X}$ = 4.77, 4.57, 4.68, 4.61, 4.69, 4.72, 4.72 S.D. = .50, .60, .62, .58, .61, .58, .48 ตามลำดับ) โดยรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพและด้านควบคุมตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ ($\bar{X}$ = 4.72, 4.72 S.D. = .58, .48 ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลด้านการได้รับคำตอบแทนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49 S.D. = .45) ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลในภาพรวมของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี โดยรวมจำแนกตามชั้นปีและโดยรวมทุกชั้นปี

ระดับชั้นปี	n	$\bar{X}$	S.D.	การรับรู้ภาพลักษณ์ระดับ
ชั้นปีที่ 1	79	4.70	.03	มากที่สุด
ชั้นปีที่ 2	65	4.72	.03	มากที่สุด
ชั้นปีที่ 3	67	4.65	.04	มากที่สุด
ชั้นปีที่ 4	59	4.73	.04	มากที่สุด
รวม	270	4.67	.37	มากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 จำแนกตามรายด้านคุณลักษณะภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพ (n = 270)

การรับรู้ภาพลักษณ์ตนเอง เชิงวิชาชีพ	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4		รวม		ระดับรวม
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านระดับการศึกษา	4.71	.05	4.82	.04	4.78	.06	4.80	.085	4.77	.05	มากที่สุด
2. ด้านพื้นฐานการศึกษา	4.66	.05	4.70	.05	4.26	4.57	4.67	.06	4.57	.06	มากที่สุด
3. ด้านการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ	4.68	.05	4.68	.05	4.68	.06	4.69	.06	4.68	.06	มากที่สุด
4. ด้านรูปร่างและคุณลักษณะ ส่วนบุคคลที่ปรากฏ	4.64	.06	4.60	.04	4.58	.06	4.65	.06	4.61	.05	มากที่สุด
5. ด้านคำตอบแทน	4.53	.05	4.50	.06	4.32	.09	4.58	.07	4.49	.04	มาก
6. ด้านการสนับสนุนทางวิชาชีพ	4.75	.04	4.68	.04	4.69	.05	4.66	.07	4.69	.06	มากที่สุด
7. การติดต่อสื่อสารทางวิชาชีพ	4.73	.04	4.77	.04	4.71	.05	4.67	.06	4.72	.05	มากที่สุด
8. ด้านการควบคุมตนเอง	4.75	.04	4.74	.04	4.71	.63	4.68	.05	4.72	.04	มากที่สุด
รวม	4.70	.03	4.72	.03	4.65	.04	4.73	.04	4.67	.05	มากที่สุด

3. เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยภาพรวมในแต่ละชั้นปีของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.000 ($F = .124$ P-value .946) ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความแตกต่างการรับรู้ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพพยาบาลโดยรวมของนักศึกษาแต่ละชั้นปี โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (n=270)

การรับรู้ภาพลักษณ์	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	.056	3	.019	.124	.946
ภายในกลุ่ม	40.309	267	.152		

กำหนดP-value 0.01

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมแต่ละชั้นปี ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คือ บุคคลที่ตนเชื่อถือ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม สามารถอธิบายความแปรปรวนหรืออิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษายาบาลได้ร้อยละ 93.8หรือมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ เท่ากับ .938 ($R^2 = .938$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.00และ ตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพคือ เพศและอายุ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คอดอยพหุคูณ(R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล ที่ได้รับเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าอำนาจในการพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2) ค่าอำนาจในการพยากรณ์ที่ปรับ (R^2 change) ในการพยากรณ์การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษายาบาล เมื่อใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple regression)

โมเดล	ตัวพยากรณ์	R	R^2	R^2 Adj	F	p-value	df	Mean Square
5	1. ปัจจัยจากบุคคลที่ตนเชื่อถือ 2. ปัจจัยประสบการณ์ 3. ปัจจัยสิ่งแวดล้อม	.968	.745938	.937	796.522	.000	1	7.57

การอภิปรายผล

1. การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษายาบาลโดยรวม พบว่านักศึกษายาบาลชั้นปีที่1 ชั้นปีที่2 ชั้นปีที่3 และชั้นปีที่4 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70, 4.72, 4.65$ และ 4.73 S.D. = .03, .03, .04 และ .04 ตามลำดับ) ทั้งนี้ นักศึกษายาบาลที่เข้าศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นกลุ่มนักศึกษาที่สมัครใจเข้าศึกษา โดยเป็นการสอบคัดเลือกซึ่งต้องผ่านการสอบสัมภาษณ์เจตคติที่จะเข้าศึกษา ตามระบบการคัดเลือกเข้า

ศึกษากลางของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ ดั้งนั้นผู้ที่เข้าศึกษาจึงต้องมีความตั้งใจและมีความรักในวิชาชีพพยาบาลจึงเข้าศึกษา ซึ่งบาสเทเบิล (Bastable, 2014) เสนอว่าในการที่ผู้เรียนได้รับการประเมิน และสนใจที่จะเรียนรู้ในวิชาชีพใดจะต้องมีความชอบในวิชาชีพนั้น และต้องมีความชอบในวิชาชีพนั้นเป็นพื้นฐาน รู้สึกที่จะเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพนั้นๆจึงเกิดภาพลักษณ์ที่ดีและจะเรียนรู้ได้ดี ประกอบกับเมื่อนักศึกษาได้เข้ามาศึกษาในหลักสูตรแล้ว ได้รับทราบข้อมูลของการดำเนินชีวิตการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ทั้งจากการสอนในรายวิชาการพยาบาล

ของอาจารย์ผู้สอน การไปปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาล ที่มีโอกาสปฏิบัติงานให้บริการผู้ป่วยร่วมกับพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งนักศึกษาจะเห็นตัวแบบ (model) ของการปฏิบัติพยาบาลวิชาชีพจริงในสถานการณ์จริง ทั้งนี้การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการได้เห็นตัวแบบ การสังเกตพฤติกรรม ที่เป็นการกระทำจริงจากบริบทที่จะส่งเสริมการพัฒนาบทบาทของบุคคล (Bandura, 1977 cite in Delahare, 2005) แม้ว่านักศึกษาในชั้นปีที่ 1 จะยังไม่ได้ไปฝึกปฏิบัติแต่ก็ได้มีประสบการณ์จากการเรียนในรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพจากอาจารย์พยาบาล ประกอบกับการเข้าศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ซึ่งมีเอกลักษณ์ ระเบียบการปฏิบัติที่แตกต่างจากคณะอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย เช่นการแต่งกาย มารยาทในการเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น ดังนั้นนักศึกษาพยาบาล จึงมีการรับรู้ภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบกับซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของกฤษฎาพร ทิพย์กาญจนระชา และคณะ (Tipkanjanarayka et al., 2020) ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพที่เป็นจริงของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครทุ่งนาเหล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการศึกษาของ ภานุมาศ ไกรสัย และวลัยนารี พรหมลา (Kraisai & Promla, 2016) พบว่าภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชนปทุมธานีอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

เมื่อพิจารณาการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพโดยรวม รายชั้นปีพบว่านักศึกษาทุกชั้นปีมีการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล ในระดับมากที่สุดทุกชั้นปี โดยนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาพยาบาลในชั้นปีอื่น ทั้งนี้ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เป็นปีที่ได้ผ่านการเรียนในรายวิชาทางการพยาบาลครบทุกสาขาวิชา และได้ขึ้นฝึกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลกับผู้ป่วยและได้เห็นการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพมากกว่านักศึกษาในชั้นปีอื่นๆ มีการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาลมาตลอดระยะเวลาการเรียนมากกว่านักศึกษาพยาบาลในปีอื่นๆ การมีวุฒิภาวะการคิด วิเคราะห์ มากกว่านักศึกษาในชั้นปีอื่น ทั้งนี้การรับรู้จะถูกพัฒนาไปตามระยะเวลาที่ได้รับจาก

การได้เห็นตัวแบบและการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม (Bastable, 2023) ซึ่งภาพลักษณ์ เป็นเสมือนสิ่งที่เกิดจากความรู้สึกของแต่ละบุคคลต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นเองโดยมีข้อเท็จจริงเป็นหลักอ้างอิงจากประสบการณ์ การค้นคว้าหาความรู้ ข่าวสาร แบบอย่าง การคิดวิเคราะห์ สิ่งที่ผ่านมาจนเป็นความเชื่อ รับรู้ เข้าใจเป็นภาพลักษณ์ที่ตนเองรับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤษฎาพร ทิพย์กาญจนระชา และคณะ (Tipkanjanarayka et al., 2020) ที่พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยบรมราชชนนีนครทุ่งนาเหล็ก ชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดสูงกว่าทุกชั้นปีและการศึกษาของนันทวัน ไม่แก่นนุจรี ไชยมงคล ไสรัตน์ วงษ์สุทธธรรม (Maigan, Chaimongkol, & Wongsuttitham, 2016) พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงในระดับมาก

แต่เมื่อพิจารณาในการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลรายด้านพบว่า นักศึกษาในทุกชั้นปี มีการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล ในด้านระดับการศึกษา ในระดับมากที่สุด ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้ระดับการศึกษาเพื่อเป็นพยาบาลวิชาชีพนั้น ต้องสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งนักศึกษาทุกคนรับรู้จากการเข้าศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ต้องเป็นหลักสูตรในสถาบันการศึกษาอุดมศึกษา ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และในการเรียนการสอนในหลักสูตรเป็นศาสตราจารย์พยาบาลที่ลึกซึ้ง ใช้เหตุผลศาสตร์และศิลป์ในการให้บริการผู้ป่วย มีการเรียนทั้งภาคทฤษฎี การเรียนในห้องปฏิบัติการพยาบาล และการปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมที่เสมือนจริงในหน่วยงานด้านสุขภาพ ซึ่งนักศึกษาจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติรวมทั้งมีความรับผิดชอบสูงในการเข้าชั้นเรียนและฝึกปฏิบัติการพยาบาล ตามเวลาที่กำหนด ในหลักสูตรที่ผ่านการเห็นชอบจากสภาการพยาบาลที่เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร สามารถขอสอบเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการพยาบาลได้เมื่อสำเร็จการศึกษา (Hingkanont, 2021) ส่วนการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพด้านค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ยในระดับ

มากที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน โดยการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในทุกชั้นปี มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลด้านคำตอบแทนต่ำกว่าทุกด้าน ทั้งนี้ในการรับรู้ด้านคำตอบแทนต่ำกว่าทุกด้านนั้น อาจเนื่องจากนักศึกษามีความคาดหวังว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะทำให้ครอบครัวมีฐานะที่ดีขึ้น และจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสังคมที่มีการกำหนดคำตอบแทนพยาบาล ที่เมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นแล้วยังน้อยกว่า ดังที่ข่าวสถานการณ์พยาบาลเสนอกระทรวงสาธารณสุขปรับคำตอบแทนพยาบาล ซึ่งไม่ได้ปรับมา 10 ปี ยังคงมีค่าเวรบำดึก 240 บาท ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับภาระงาน ส่งผลต่อการลาออกของพยาบาล (Sithirungson, 2022) รวมถึงการได้พูดคุย การรับรู้เรื่องคำตอบแทนจากพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล จากการที่นักศึกษาได้ขึ้นฝึกปฏิบัติงานโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลด้านคำตอบแทนที่เป็นจำนวนเงินเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ไม่มากตามที่คาดหวังที่ควรจะได้ที่เป็นธรรมเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับภาระงาน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของกฤษณาพร ทิพย์กาญจนธนา และคณะ (Tipkanjanarayka et al., 2020) ศึกษาพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพด้านคำตอบแทนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนิกทมทุกชั้นปี อยู่ในระดับมากที่สุดและการศึกษาของ ภาณุมาศ ไกรสัย และวไลยวีร์ พรหมลา (Kraisai & Promla, 2016) พบว่าภาพลักษณ์พยาบาลเชิงวิชาชีพด้านคำตอบแทนตามการรับรู้ที่เกิดขึ้นจริงของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยเอกชน ปทุมธานี อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยระหว่างชั้นปี ในภาพรวมของคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .00 ($F = .124$ P-value .946) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากค่าเฉลี่ยการรับรู้ของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกชั้นปี นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 95.9 มีค่าเฉลี่ยอายุ 20.13 ปี อายุสูงสุด 26 ปี ค่าสุด 20 ปี และมีอายุในช่วง 20-22 ปีมากที่สุดร้อยละ 53.6 ซึ่ง

เป็นช่วงอายุใกล้เคียงกัน การรับรู้จากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน จึงรับรู้ไม่แตกต่างกัน ตามจำนวนปีของการศึกษา ซึ่งบาสเทเบิล (Bastable, 2023) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีอายุในกลุ่มเดียวกัน เป็นสิ่งที่พัฒนาและเจริญเติบโตตามสิ่งเร้าที่รับรู้ได้ไม่แตกต่างกัน ในสถานะสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งในการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของคณะพยาบาลศาสตร์นั้น มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่เป็นไปตามรายวิชาของแต่ละชั้นปี โดยอาจารย์ประจำของคณะพยาบาลเป็นพยาบาลวิชาชีพ ผู้มีความรู้ในระดับปริญญาโทขึ้นไป เป็นแบบอย่างภาพลักษณ์ของคุณลักษณะวิชาชีพพยาบาลและการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ คณะพยาบาลศาสตร์ มีการสนับสนุนเชิงวิชาชีพ และมีการจัดสิ่งแวดล้อมประสบการณ์ให้นักศึกษา จากการจัดกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาโดยบูรณาการเชิงวิชาชีพพยาบาล ในทุกชั้นปี นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริการวิชาการด้านการพยาบาล และนักศึกษาปีที่ 2-4 มีประสบการณ์การไปฝึกปฏิบัติในรายวิชาการพยาบาลที่โรงพยาบาลที่กำหนด สิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันในแต่ละชั้นปี จึงส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลที่ไม่แตกต่างกัน

3. อิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมแต่ละชั้นปี ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คือปัจจัยบุคคลที่ตนเชื่อถือ ปัจจัยประสบการณ์ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ที่ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาล สามารถอธิบายความแปรปรวนหรืออิทธิพลการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลได้ร้อยละ 93.8 หรือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .938 ($R = .938$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .00 และ ตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพคือ เพศ และอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .00 อธิบายได้ว่า ปัจจัยบุคคลที่ตนเชื่อถือนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเข้าเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากการที่บิดามารดาส่งเสริมและสนับสนุนให้เรียนมากที่สุด เพราะบิดามารดาหวังให้นักศึกษาได้มีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา และเมื่อรวมกับปัจจัยประสบการณ์ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่นักศึกษาได้

เห็นการปฏิบัติงานของพยาบาล การพูดคุยกับพยาบาล วิชาชีพ และปัจจัยสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เป็นความเป็นอยู่ ในครอบครัว สังคม ชุมชนก่อนเข้าศึกษา มีญาติ คนรู้จัก ที่เห็นพยาบาลสำเร็จการศึกษา มีงานทำ มีรายได้ มีคน นับถือ มีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม ซึ่งสตราเซน (Strasen, 1992) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์เชิง วิชาชีพพยาบาลนั้น เป็นสิ่งที่มาจากการอยู่ในสังคมที่มี แบบอย่าง บุคคลที่ตนเชื่อถือ หรือบุคคลอ้างอิง ส่งเสริม ให้เกิดความชอบ ความภูมิใจในสิ่งที่ตนเองต้องการ ก็จะ เกิดภาพลักษณ์ในวิชาชีพที่ตนต้องการในทางบวก ในขณะที่ เดียวกับประสบการณ์ก็มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ ในสิ่งต่างๆ และการรับรู้ในสิ่งใดของบุคคลมิได้มาจาก กำเนิดแต่มาจากการรับรู้จากบุคคลที่มีความสำคัญต่อคน เช่น พ่อ แม่ และจากประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ภาพลักษณ์ จึงเป็นผลผลิตของประสบการณ์ที่ได้รับและ สิ่งหล่อหลอมในครอบครัว เป็นไปในทิศทางเดียวกับการ ศึกษาของโอซาคกูล (Özakgöl, Asti, Karabay, Emir, & Temeller, 2017). ซึ่งศึกษาภาพลักษณ์พยาบาลในกลุ่ม นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในตุรกี พบว่าปัจจัยที่ส่ง ผลต่อภาพลักษณ์พยาบาล คือการที่นักเรียนมีบุคลากรด้าน สุขภาพอยู่รอบๆและมีญาติพี่น้องเป็นพยาบาลซึ่งนับเป็น บุคคลที่อ้างอิงในการรับรู้ภาพลักษณ์ของพยาบาล และ การมีประสบการณ์ในการเรียนกับพยาบาลในโรงเรียน

ส่วนปัจจัย เพศ ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ เชิงวิชาชีพพยาบาล ทั้งนี้อธิบายได้ว่าในการศึกษารั้วนี้ นักศึกษาพยาบาล เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศหญิงมากกว่า เพศชาย (เพศชาย ร้อยละ 4.10) เข้าศึกษาในบริบทเดียวกัน กล่าวคือใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตฉบับเดียวกัน สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ กระบวนการจัดการเรียนการ สอน การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรโดยรวมของคณะร่วม กันทุกชั้นปีร่วมกัน อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนให้

นักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปีนั้น เป็นการจัดให้มี นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล ที่เหมือนกัน พบอาจารย์พยาบาล พบพยาบาลที่ปฏิบัติงาน ในหอผู้ป่วยทั้งเพศหญิงและเพศชายที่ไม่แตกต่างกัน ดัง นั้นเพศจึง ไม่มีอิทธิพลต่อการเกิดภาพลักษณ์เชิงวิชาชีพ พยาบาล

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. วิจัยในครั้งนี้นำพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ เชิงวิชาชีพพยาบาลมากที่สุดคือบุคคลที่นักศึกษาเชื่อถือ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรได้ส่งเสริมให้ อาจารย์ผู้ สอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต้องเป็นแบบอย่าง ที่ดีเพื่อให้นักศึกษามีความเชื่อถือและปฏิบัติตามรวมทั้ง ส่งเสริมประสบการณ์และจัดสิ่งแวดล้อมในสถาบันการ ศึกษาให้เป็นไปในการพัฒนาภาพลักษณ์ที่ดีของวิชาชีพ พยาบาล

2. ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนควรได้ส่งเสริมให้มี กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลให้นักศึกษา ได้ร่วมทำ กิจกรรมด้านการบริการที่เป็นเอกลักษณ์ในวิชาชีพพยาบาล ที่ชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้ภาพลักษณ์วิชาชีพพยาบาลใน เชิงบวกให้เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพ ลักษณ์เชิงวิชาชีพพยาบาลระหว่างพยาบาล ในสถาบันการ ศึกษาพยาบาลภาคเอกชน และภาครัฐ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี คณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ในกลุ่มตัวอย่าง ที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- Bastable, S. B. (2023). *Nurse as educator: Principles of teaching and learning for nursing practice*. MA: Jones & Bartlett Learning.
- Cirik, V. A., Gül, U., & Aksoy, B. (2022). The image of nursing among nursing and other healthcare professional university students: A mixed-method study. *Nurse Education in Practice*, 59, 103293.
- Delahaye, B.L (2005). *Human Resource Development Adult Learning and Knowledge Management*. Singapore: CMO Image Printing Enterprise.
- Grinberg, K., & Sela, Y. (2022). Perception of the image of the nursing profession and its relationship with quality of care. *BMC nursing*, 21(1), 1-8.
- Hingkanont, P. (2021). *The revolution of nursing: nursing concept and nursing process*. Faculty of Nursing, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. pdf. [In Thai].
- Jaikong, N., Thummapreecha, J., Siriprasertchok, R., & Pimonljinda, T. (2020). Management policy and shortage of professional nurses. *Hatyai Academic Journal*, 18(2), 241-259. [In Thai].
- Kraisai, P., & Promla, W. (2016). Professional Nurse Image as Perceived of Nursing Students Private University Payumthani Province. *SSRU Graduate Studies Journal*, 2(2), 446-4453. [In Thai].
- Maigan, N., Chaimongkol, N., & Wongsuttitham, S. (2016). Image of Professional Nurse as Perceived by Senior Nursing Students. *Royal Thai Navy Medical Journal*, 43(3), 57-73. [In Thai].
- Ndirangu, E. W., Sarki, A. M., Mbekenga, C., & Edwards, G. (2021). Professional image of nursing and midwifery in East Africa: an exploratory analysis. *BMC nursing*, 20, 1-11.
- Nantasupawat, R., & Wichaikum, O. (2006). Nursing Profession image of themselves. Faculty of Nursing, Chiangmai University: Chiangmai. [In Thai].
- Sawaengdee, K. (2017). Crisis of nursing shortage in health service facilities Under Office of Permanent Secretary, Ministry of Public Health:Policy recommendation. *Public Health Journal*, 26(2), 1-6. [In Thai].
- Sirirut, N., & On-Sang, W. (2012) Professional nurse Image as perceived by nursing students Boromarajachonnani College of Nursing in Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health. *Journal of Health Science Research*, 6(2), 38-46. [In Thai].
- Sithirungson, V. (2022). *Nursing Council proposed a Ministry of Public Health to Professional Nurse Compensation adjustment of 240 Baht*. Retrieved 18 December 2022 from [http:// www.hfocus.org/content/2022/11/26405](http://www.hfocus.org/content/2022/11/26405)
- Sivilai, S. (2013). *Ethic for Nurse*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. [In Thai].
- Strasen, Leann L. (1992). *The Image of Professional Nursing Strategies for Action*. Philadelphia USA: J.B. Lippincott Company.
- Tipkanjanarayka, K. Junlabat, A., Kiawjai, A., Phuseankla, V., Puichaiyaphurn, S., Sameedee, S., ...& Buabthong, A. (2020). The image of professional nurse perceived by nursing students. *Journal of Public Health Nursing*, 31(1), 48-62. [In Thai].
- Özakgöl, A. A., Asti, T. A., Karabay, B., Emir, E., & Temeller, N. (2017). What are the factors that affect the image of nursing profession of Turkish high school students. *International Archives of Nursing and Health Care*, 3(4), 1-6.